

1961 YILI DÜNYA KÖMÜR İSTİHSALI

Dr. H. PIENS

Çeviren
Maden Y. Mühendisi

Behçet ALPAY

Dünya kömür istihsalini, -bütün kömür cinsleri aynı ton üzerinden hesap edilmek suretiyle-, 1960 yılındaki 2627,5 milyon tonluk istihsale mukabil, elde mevcut muvakkat neticelere göre, cem'an 2648,3 milyon ton olarak tahmin etmek mümkündür. Bir evvelki sene ile mukayese edilirse, 1961 yılında 20,8 milyon tonluk veya % 0,7 nisbetinde bir fazla istihsal elde edilmiş olduğu neticesine varılır. Halbuki artış nisbetleri 1960 da % 4,5, 1959 da % 3,3 ve 1958 de de % 4,4 e balığ olmuştur. Burada yapılan hesaplardaki emniyetsizlik, 1959 yılına kadar kömür istihsalindeki fevkalâde yüksek artış nisbetleri ile dünya istihsaline neticelerine şiddetle tesir etmiş bulunan Çin Halk Cumhuriyetinin istihsal rakamlarından neş'et etmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti iktisadiyatında şiddetli bir tehiri yaratan son iki sene için resmî ve fiilî hiç bir istihsal rakamı elde mevcut olmadığından kesin olmayan gayri muayyen ve ekseriya birbirini nakz eden matbuat haberleri ile iktifa edilmiştir. Bununla beraber Çin nazarı itibare alınmasa dahi, 1961 yılı dünya kömür istihsalinin artış nisbetlerinin geçmiş senelere nazaran, bariz bir şekilde yavaşlamış olduğu görülür.

TAŞKÖMÜR İSTİHSALI:

1960 yılının 1983,5 milyon tonluk ve 1959 yılının 1894 milyon tonluk istihsaline karşılık, 1961 yılı Dünya Taşkömür istihsaline, tahminen 1987,8 milyon tona balığ olmuştur. (Rakam cetveline bakınız). Evvelki senelere mukayeseten 4,3 milyon ton veya % 2 tutarında nisbeten fazla olan bu fazla istihsaline, Amerika Birleşik Devletleri Büyük Britanya ve Montanunion gibi bazı mühim madenci memleketlerin ve maden bölgelerinin, istihsalini, düşen ve azalan taleplere göre ayarlamak hususunda gayret sarfetmelerine atf ve izafe etmeli gerekmektedir..

Rusya' daki 1961 yılında, mebzulen mevcut bulunan petrol ve gaz rezervlerinden fazlaca faydalanması neticesi, kömür istihsalinde evvelki senelerdeki mutad yüksek artış payına sahip olmamış, umum istihsal hatta hafif bir gerileme kaydetmiştir. Piyasa (mahreç bulma veya sürüm gerilemesinin sebepleri memlekette memlekete çok farklıdır. Amerika Birleşik Devletlerinde ve kısmen de Büyük Britanyada bu gerileme sebepleri, konjonktürün muvakkat bir zaman için zaf ve gevşekliğine atfedilmektedir.

1961 yılının ikinci yansında iktisadî durumun salaha doğru gitmesi ve iyileşmesinden sonra, Amerika Birleşik Devletlerinin kömür istihsaline dahi tekrar canlanmış ve eski durumuna yükselmiştir. Bununla beraber son ayların konjonktüre tâbi olan yükselişi, geçen seneye nazaran senelik istihsaldeki bir gerilemenin önlenmesine kifayet etmemiştir. Müstakar ve devamlı iktisadî canlanma çerçevesi dahilinde, taşkömür istihsaline de artmaktadır, öyle ki, 1962 yılı için yapılan görüşler, beklenen uzun vadeli kömür işletmesi inkişafına, 1961 senesinden- daha iyi olarak dahil olarak daha müsait bir netice ile kıymetlendirilmektedir. Bununla beraber diğer memleketlerde, meselâ Almanya Federal Cumhuriyetinde olduğu gibi, kömür istihsaline, diğer ekonomi dallarının müstakar ve devamlı şekilde konjonktürel gelişmelerine rağmen seneden seneye gerilemiştir. İstihsal zayıflığı arzededen bu memleketlerin karşısında, Polonya, Hindistan, Japonya, Güney Afrika ittifakı, ve Avusturalya gibi 1961 yılında kısmen oldukça mühim istihsal kazançları göstermiş olan bir sıra madenci memleketler bulunmaktadır. Bu sebeple, dünya çapında bir kömür buhranından bahsedilemez. Bu kömür buhranı, esas itibarile daha ziyade bazı Batı Avrupa memleketlerine münhasır kalmaktadır.

LİNYİT İSTİHSALİ:

1961 yılı dünya linyit istihsalı 16,5 milyon ton veya % 2,5 kadar artmış ve 1960 yılındaki 644 milyon tona ve 1959. yılındaki 621 milyon tona karşılık cem'an 660,5 milyon tona baliğ olmuştur. Sovyet Rusya hariç, linyit müstahsili plan bütün memleketlerde, en fazla olarak da Sovyet işgal bölgelerinde ve Çekoslovakya'da, linyit istihsalinin artışı mümkün olmuştur. Bununla beraber Bulgaristan'da, Macaristanda, Polonya'da, Avustu-

ralya'da ve Alman Federal Cumhuriyetinde dahi linyit istihsal artışları kaydedilmiştir. Son seneler zarfında linyit kömürü piyasa sürümünün nisbeten tedrici bir şekilde genişlemesi mümkün olmuştur. Bunun da sebebi, bir taraftan, meseiâ Sovyet işgal bölgelerinde olduğu gibi, bir çok linyit müstahsili olan memleketlerde, linyitin yurtiçi yegâne enerji kaynağı teşkil etmiş olması, diğer cihetten de linyitin bir çok memleketlerde artan ve gelişen bir önem ikraz etmiş bulunmasıdır.

